І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го ВЕРЕСНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 11, 1957 No. 174. VOL. LXIV.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ОХОРОНУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

През. Айзенгавер підписує закон про охорону громадянських прав

Нюпорт, Ровд Айленд. — Президент Айзенгавер 9-го вересня підписав закон про охорону громадянських прав. Цей закон має історичне значення для цієї країни, яка впродовж 80-ох років користувалася законом про громадянські права, ухваленим після громадянської війни. Найважливіший пункт цього закону уповажнює федеральні суди карати без суддів присяжних всіх тих, які порушуватимуть виборчі права американських громадян. При підписуванні була присутня група журналістів і пресовий секретар Президента Джеймс С. Гаґерті. Айзенгавер послуговувався аж 6-ма перами, які стануть дорогоцінними пам'ятками. Президент не склав жадної заяви. На основі цього закону можна буде судити губернатора Аркензо Орвела Фобуса, якщо його оскаржуть за образу суду. Цей закон прийняв Конґрес 30-го серпня після довгої дискусії в Сенаті. Його прийняття треба вважати за успіх уряду Айзенгавера, хоч демократична більшість Конґресу його значно змінила в порівнянні з урядовим проєктом. Ось головні пункти підписаного закону. 1. Має бути зорганізована федеральна комісія, яка має досліджувати порушування громадянських прав в цілій кзаїні. 2. Має бути новий заступник генерального прокуратора, який очолюватиме цю комісію. 3. Новий закон касує той пункт старого закону, згідно з яким Президент мав право послуговуватися федеральним військом для здійснювання закону про охорону громадянських прав. 4. Новий закон касує той пункт давніших законів, згідно з яким суддів присяжних вибирається на основі стейтових законів. Тепер суддями присяжними зможуть бути і негри, бо федеральний закон не має расових обмежень. 5. Генеральний прокуратор має право зарядити, щоб федеральні суди судили всіх тих, які порушили виборчі права негритянського населення в федеральних виборах. 6. За порушення громадянських прав у всіх інших випадках, крім федеральних виборів, каратимуть суди присяжних. Комісія Оборони Громадянських Прав складатиметься з 6-ох членів, найменованих президентом і затверджена Сенатом. Вона буде найменовувана щодва роки, і матиме право покликувати на свідків всіх тих, які провинилися проти закону. Ухвалення цього закону матиме і політичне значення для обох партій. Республіканці твердять, що їх уряд вніс цей законопроєкт і що їхня партія його підтримувала та виступала проти змін, запропонованих демократами. Республіканці гадають, що вони здобудуть негритянські голоси при найближчих виборах. Демократи заявляють, що це вони зуміли довести до того, що той закон взагалі був ухвалений в Конґресі, а республіканці лявірували то в один то в другий бік.

Ніксон остерігає міста, щоб не чекали на федеральну допомогу

Ню Йорк. — Віце-президент Ричард М. Ніксон промовляв на з'їзді посадників 300 міст, які мають 50.000 або й більше населення, і остерігав посадників, щоб не чекали на велику допомогу з федеральної скарбниці. Ніксон сказав, що видатки федерального уряду на оборону країни і надалі будуть дуже поважні, і тому міські управи мусять вести таку господарку, щоб могли з успіхом вести свої аґенди без допомоги з Вашинґтону. Віце-президент сказав, що на останній сесії Конґресу виявилося, що населення країни неприхильно дивиться на те, як зростають видатки федерального уряду, і як зростає вплив уряду в Вашинґтоні. Віце-президент відчитав звернення Президента до посадників міст, в якому находяться такі слова: „Закликаю вас до того, щоб ви більше зверталися до леґіслятур своїх стейтів, коли вирішуватимете такі справи, як відновлення міст, побудова нових мешканевих домів, переповнення на шляхах, побудова нових летовищ, протилетунська оборона та інші".

В АМЕРИЦІ

● **Кейт Л. Белл** із Вашинґтону опатентував мініятюрну модель радіоапарата, який можна носити в вусі. Винахідник плянує продукувати ці малі радіоапарати в двох моделях — на одну і на півтори унції, розміром кводра і півдолярівки. При допомозі нового радіоапарату можна буде надавати накази воякам і членам цивільної оборони.

● **Невідомі особи** спалили дерев'яний хрест перед домом подружжя Векслерів, в сусідстві з домом негритянської родини Маєрів у Левіттавні, Па. Векслери допомогали Маєрсам спровадитися до купленого ними дому в тому містечку, де досі не було кольорового населення.

● **15-річний син** колишнього бельгійського короля Леопольда III у вівторок 10-го вересня перейшов операцію в дитячому шпиталі в Бостоні. Князь хворіє на серце.

● **Представник** Публічного Уряду Здоров'я в Вашинґтоні повідомляє, що попереднього тижня число захворінь на поліо становило 276, а в тому самому тижні минулого року становило 888. Для порівняння треба згадати, що в 1952 р. в тому ж тижні число захворувань на поліо досягало цифри 3,500.

● **Президент** Домініканської республіки генералісимус Трухільйо заявив, що СССР веде підривну акцію в його та інших сусідніх державах, щоб порізнити їх із ЗДА і підготовити собі випадну базу для атаки на Памський канал. Трухільйо подав відомості про цю небезпеку до державного департаменту в Вашинґтоні.

● **Жіночий відділ** департаменту праці заохочує жінок вивчати математику, бо по школах є велике запотребування на вчительок математики.

● **Пані Айзенгавер** у неділю 8-го вересня вперше після операції скористала з гарної погоди і відбула коротку подорож по океані на кружляку „Варбара Ени". Президент Айзенгавер пішко ходив до каплиці, де був на Богослужбі, а після того вітав провідниць Дівочого Скавту, грав у ґольфа і працював в своєму бюрі; зокрема відбув розмову з генеральним прокуратором Гербертом Бравнеллом про події в Литтел Рок.

НЕСПОКІЙ у НОРТ ЛИТТЕЛ РОК

Учні середньої школи у Норт Литтел Рок, Арк., не допускають до школи негритянських учнів, що почали вчащати до школи згідно з рішенням суду про введення інтеґрації.

Спротив проти інтеґрації поширюється

Литтел Рок. — Федеральний дистриктовий суддя Роналд Н. Дейвіс звернувся до ген. прокуратора Герберта Бравнелла з вимогою видати судову повістку проти губернатора стейту Аркензо Орвала Е. Фобуса і командантa стейтової Національної Ґвардії ген. Шермана Т. Клінґера за їх втручання у справу встановлення інтеґрації в центральній Середній Школі у Литтел Рок. Проголошення такої повістки започаткує довготривалий судовий спір між стейтовою федеральною владою, що на ділі припинить інтеґрацію, значить допущення негритянських дітей до згаданої школи. Водночас із цим губ. Фобус подав до відома, що він готов передати справу подій у Литтел Рок на розгляд комітету губернаторів, зложеного з представників обидвох партій. Тим часом спротив проти інтеґрації поширюється і на інші місцевості і стейти. В місті Норт Литтел Рок, Арк., учні білої раси не допустили до тамошньої середньої школи шістьох негритянських учнів. У Нешвілл, Тенн., юрба білих обкидала камінням негритянських матерей, що привели своїх дітей до школи. У висліді винниклих заворушень ув'язнено дві жінки і більшість білих батьків забрала своїх дітей із школи. У Бірмінґгем, Алабама, учні середньої школи побили негритянського пастора Шатлворта, що привів свою 12-річну дочку до тамошньої середньої школи. У місті Сторджіс в Кентакі 15 білих учнів покинуло школу на знак протесту проти прийняття до школи негрів. Решта 230 учнів залишилася у своїх клясах, не зважаючи на присутність негритянських учнів.

Пірсон має стати головою Ліберальної партії

Квебек, Канада. — Ліберальна партія в Канаді, яка програла вибори в червні цього року, шукає нового провідника, який би її очолював, бо колишній прем'єр і голова партії Луїс Ст. Лоран заявив, що мусить залишити те становище з огляду на свій стан здоров'я (йому 76 років). Загально думають, що новий прем'єр, голова Консервативної партії Джан Діфенбейкер навесні або вліті найближчого року розпише нові вибори, щоб здобути певну більшість, якої тепер немає. Лібералі в січні або лютому найближчого року скличуть конвенцію для вибору голови своєї партії, який із успіхом міг би вести її до виборчої перемоги. Гадають, що найбільше шансів стати головою Ліберальної партії має колишній міністер закордонних справ Лестер Б. Пірсон. Заява Лорана про резиґнацію на найближчій конвенції була несподіванкою, бо недавно він заявив, що „почувається добре" і буде вести партію до перемоги в найближчих виборах. Партійні ліберальні провідники переконані в тому, що Ст. Лоран не повинен очолювати Ліберальну партію після тієї поразки, якої зазнала вона в виборах, під час яких перепали аж 9 з усіх міністрів із кабінету колишнього прем'єра. Ст. Лоран очолював партію впродовж двох каденцій, а під час третьої каденції програв вибори. Він був прихильником і організатором НАТО та дбав про єдність між англійською й французькою частинами канадійського населення.

ПРИКЛАДНИЙ 181-ий ВІДДІЛ УНС ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 50-РІЧЧЯ

Менвіл, Р. Ай. — Місцеве Т-во ім. М. Драгоманова, 181-ий Відділ Українського Народного Союзу, відзначило минулої неділі, 8-го вересня, 50-річчя свого існування та своєї праці для своїх членів, своєї громади і свого народу. Відділ цей у цій малій громаді нараховує 60 членів, але — як це зазначив у своїй святочній промові гол. предс. Дмитро Галичин — хоч невеликий числом, проте великий своїми ідеями та своєю працею, якою міг би служити прикладом навіть для найбільших організацій. Заснований нашими піонерами 50 років тому, Відділ цей завжди належав до перших головно своїми пожертвами на народні і гуманітарні цілі. Він, разом з Б-твом св. Ів. Хрестителя в Джерзі Сити, Н. Дж., був тим „упертим" в жертвенності, що за часів Об'єднання (Об'єднання Українських Організацій Америки, попередник УКК) видержав до кінця в складанні свого національного податку. Він також був між тими, що склали 100-долярові пожертви на Дім Українських Інвалідів у Львові, опісля на ЗУАДКомітет. Ці акції 100-долярових пожертв вела, як відомо, „Свобода" і вони дали основні фонди на розвиток цих організацій. Т-во ім. Драгоманова має свій власній дім, а ще в 1914-му році воно заснувало в своїй місцевості читальню Просвіти. Відділ цей закупив в багатьох примірниках усі видані досі УНСоюзу англомовні книжки про Україну та вислав стейтовим бібліотекам. Недавно цей Відділ виєднав у стейтовій леґіслятурі, щоб один з великих місцевих мостів було

(Закінчення на стор. 3-ій)

8 АМЕРИКАНСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ ЛІТАКІВ ПРИВЕЗЛИ ЗБРОЮ ДО ЙОРДАНІЇ

ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ ЗАПОВІДАЄ „ПОВНУ ПІДТРИМКУ" ДЛЯ СИРІЇ

Амман. — В понеділок 9 вересня ц. р. вісім великих американських транспортових і вантажних військових літаків привезли на летовище до столиці Йорданії Амману військові авта-„джіпи", протитанкові гарматки, скорострілі й амуніцію. Водночас почалась приспішена достава зброї до Туреччини, Іраку, Ливану і Савді Арабії, себто всіх прозахідніх держав на Близькому і Середньому Сході. На амманському летовищі зібралось коло двісті достойників із йорданським віце-прем'єром і міністром закордонних справ Самірель-Ріфаєм та американським амбасадором Л. Маллорі у проводі Арабська преса на Середньому Сході радіє припливом туди нової зброї, але не криється, що ту зброю араби вживуть радше проти Ізраїлю, як одні проти одних. З різким засудженням американської політики та виразною заявою солідарности з Сирією виступив єгипетський президент Нассер. Водночас єгипетська, урядом контрольована преса, вперше ясно і отверто спростовує західні пресові вістки, наче б Єгипет був занепокоєний про-совєтським зворотом у Сирії. Єгипетське становище таке, що ЗДА „штучно" наробили шуму довкола нібито про-комуністичної політики Сирії, щоб закрити „дійсну небезпеку", яка грозить арабам від — Ізраїлю. Нассер заявляє, що Єгипет дасть Сирії „всю політичну й військову підтримку" якщо їй треба буде її. Постачання зброї сусідам Сирії — це, за словами Насера — засіб у проводженні американської політики, для осягнення „американських цілей".

Совєти заклали 82-ге „вето" в Раді Безпеки

Об'єднані Нації. — У понеділок, 9-го вересн ц. р. совєтський делеґат зголосив на Раді Безпеки Об'єднаних Націй 81-ше і 82-ге „вето" СССР в історії тієї установи. Сталося це при нагоді голосування над справою прийняття до Об'єднаних Націй Південного В'єтнаму і Південної Кореї. Совєтське „вето" заблькувало прихильне голосування всіми іншими десятьма членами Ради Безпеки. З свого боку Совєти запропонували прийняття Північної Кореї і Зовнішньої —Монголії. Проти прийняття Північної Кореї висловились 9 держав, а „за" тільки дві: Совєти і Швеція, яка мотивувала своє становище тим, що вона взагалі принципово підтримує прийняття до ОН кожного, хто туди зголоситься. Проти прийняття Зовнішньої Монголії було 5 держав, дві були „за", а чотири держави стримались. Представник ЗДА підкреслив, що коли Південний В'єтнам і Південна Корея мають всі атрибути вільних, незалежних і демократичних країн, то Зовнішня Монголія є совєтською кольонією, а Північна Корея була аґресором проти Південної Кореї і тепер є фактичною кольонією комуністичного Китаю. Совєтський делеґат Аркадій Соболєв ремствував, що це „політична сліпота" не бачити Зовнішньої Монголії, як „самостійної" держави. Західні держави зверталн увагу на абсурд, що Об'єднані Нації виступили збройно в обороні Південної Кареї, а не приймають її в склад своїх членів. СССР не був зворушений цим арґументом.

Комуно-мадярський уряд фабрикує „волю народу"

Відень. — Комуно-мадярський уряд Яноша Кадара приготовляє низку „документів", що їх збирається пред'явити Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй під час дебати над подіями на Мадярщині. Ці „документи" — це мають бути попідписувані мадярськими робітниками зізнання про різні сторінки теперішнього життя в Мадярщині. Мадярський уряд фабрикує такі зізнання так, що при виплаті тижневих платень по всіх фабриках на Мадярщині дають підписувати робітникам папері. Одні робітники підписують їх навмання, в переконанні, що це якісь нові „договори праці", інші знову роблять це під терором, бо адміністрація фабрик погрожує репресіями супроти неслухняних. Зрештою, серед мадярського робітництва і всього населення назагал знають зміст звідомлення Комісії ОН про мадярські події, дармащо мадярське радіо намагається приглушувати західні авдиції, які передавали вістки про те звідомлення. Мадярські робітники кепкують з офіційної версії, що нібито „графи й поміщики" підбурили їх минулої осени до повстання. Так нпр. у промисловому осередку на острові Чепель під Будапештом робітники називають один одного „ґрафом" і „князем".

Дозброювання сусідів Сирії тривожить Ізраїль

Єрусалим. — Приспішене постачання зброї Америкою сусідам Сирії — Йорданії, Ливанові й Іракові, особливо ж Йорданії, викликало тривожний настрій в Ізраїлі. Ізраїльський міністер закордонних справ Ґольда Маєр, напередодні свого виїзду до Америки на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, заявила, що постачання зброї будь-якою чужою великою державою будь-якій арабській державі є „шкідливе і недоцільне". Те саме становище зайняла вся ізраїльська преса. Інший речник ізраїльського уряду вправді впевняв, що „з меншою чи більшою кількістю танків йорданці все одно не зможуть зіштовхнути Ізраїлю в море", проте з його слів було виразно видне стривоження, що у висліді озброєння Совєтами Сирії та Америкою її сусідів — Ізраїль опиниться в середині мілітарно щораз сильніших арабських ворожих держав. Зрештою, за словами Ґольди Маєр, Ізраїль не думає, що на найближчій сесії Генеральної Асамблеї прийде до будь-якої ізраїльсько-арабської дебати. Зате — за її твердженням — Ізраїль хотів би, щоб Об'єднані Нації взяли в свої руки ініціятиву до розв'язання проблеми 900.000 арабських втікачів з Палестини, які становлять центр неспокою і головну причину ворожнечі між Ізраїлем та його арабськими сусідами.

● **Противники Аденауера** у передвиборчій кампанії в Західній Німеччині закидають йому — антисемітизм. Щоб підкреслити своє прихильне до жидів відношення, соціялісти вивішують на своїх вічах шестикутні жидівські зорі. Лідер партії вільних демократів, Вольфґанґ Дерінґ, давній персональний ворог Аденауера, заявив, що коли у виборах знову виграє Аденауер, то Німеччина стане „новим виданням авторитарної держави з клерикально - фашистською політурою".

● **Уряд Канади** фінансово допомагає двом канадійським балетам: Крайовий Балет у Торонті має дістати в найближчому році 50,000 долярів дотацій, а Королівський Балет в Вінніпеґу — 20,000 долярів.

36 ДЕРЖАВ ВИМАГАЮТЬ ЗАСУДЖЕННЯ СССР ЗА МАДЯРЩИНУ

Об'єднані Нації. — 36 держав зголосили в Об'єднаних Націях формально резолюцію, яка стверджує порушення Совєтським Союзом чартеру Об'єднаних Націй збройною акцією минулої осени на Мадярщині. У цій резолюції призначається теж сіямського князя Вана Вайтаякона, президента минулої Генеральної Асамблеї, який в тому характері відкрив теж надзвичайну Асамблею в дні 10 ц. м., щоб він діяв, як спеціяльний репрезентант Об'єднаних Націй для справи Мадярщини. Його місією було б вплинути на Совєтський Союз в напрямку зміни совєтської політики у відношенні до Мадярщини. Первісний текст резолюції, яка передбачала залишення надалі Комісії Об'єднаних Націй для справ Мадярщини, яку вибрано 10 січня ц. р. та якої звідомлення стало предментом розгляду теперішньої надзвичайної Генеральної Асамблеї і підставою для резолюції з засудженням Совєтів, той первісний текст резолюції дещо змінено. Названу Комісію вправді залишено, але її фукції обмежено до ролі дорадчого орґану для князя Вайтаякона. При цій нагоді преса пригадує, що вперше засуджено Совєти 4 листопада мин. року 50 голосами проти 8. Для теперішньої резолюції треба буде знову найменше двох третіх голосів Генеральної Асамблеї. До Об'єднаних Націй належить тепер 81 держав-членів, а Рада Безпеки поручила вже прийняти Маляйську Федерацію, як 82-го члена. Існують всі дані на те, що знайдеться потрібна скількість держав, які осудять Совєтський Союз. Такі держави підписали зголошену до ОН резолюцію (за латинською абеткою): Арґентина, Бальгія, Болівія, Бразилія, Велика Британія, Чіле, нац. Китай, Колюмбія, Коста Ріка, Куба, Домініканська Республіка, Еквадор, Ель Сальватор, Франція, Ґватемаля, Гаїті, Гондурас, Ісляндія, Ірляндія, Італія, Ліберія, Люксембурґ, Голляндія, Нікараґуя, Нова Зеляндія, Норвегія, Пакістан, Панама, Перу, Філіппіни, Портуґалія, Еспанія, Туреччина З'єдинені Держави і Венецуеля. До тих держав напевне прилучаться п'ять держав, члени Комісії для справ Мадярщини: Австралія, Цейльон, Данія, Тунісія і Уруґвай.

У додатку до звідомлення спеціяльної Комісії ОН для справ Мадярщини про ситуацію на Мадярщині, яка панувала там до кінця квітня ц. р., представлено 36-сторінковий документ з докладними інформаціями про тамошню ситуацію за останніх 5 місяців, аж по нинішній день. Цей документ зладила Асамблея поярмлених народів Европи. Між авторами того документу є А. А. Берле, кол. асистент державного секретаря, професор права Колумбійського університету, колишня американська амбасадорка в Італії Клер Бут Лус, о. д-р Райнгольд Нібур і ін. У тому-звідомленні стверджується існування на Мадярщині режиму страшного терору. До документу залучено докладну мапу з існуючими на Мадярщині совєтськими гарнізоновими станицями, мадярськими та совєтськими в'язницями і концентраційними таборами. На кожних 100 мадярських громадян припадає один поліціянт. Коло 5,000 в'язнів сидить в одній центральній в'язниці у Будапешті.

Перегони у зброєнні будуть предметом нарад ОН

Об'єднані Нації. — З фактичним зірванням в минулу п'ятницю міжнародної конференції для справ роззброєння в Лондоні, ця справа переходить на терен Об'єднаних Націй. Станеться це не тільки тому, що формально Підкомісія ОН для справ роззброєння, яка нараджувалась у Лондоні складе обширне звідомлення про свої безуспішні 5 і пів-місячні наради повній 12-членній Комісії ОН, але й тому, що на це наполягатиме американська делеґація. Підкомісія для справ роззброєння в американському Сенаті прийняла постанову, яка закликає уряд през. Айзенгавера, щоб той намагався осягнути через Об'єднані Нації кінець перегонів в атомовому зброєнні. Ці переговори — заявив голова тієї Підкомісії, сенатор Губерт Г. Гомфрі, доведуть до того, що будь-котрого дня „якийсь невідповідальний диктатор" може „натиснути ґудзик", що стягне катастрофу для цивілізації всього світу. Сенатор Гомфрі рекомендує, щоб у цій преважливій справі на терені Об'єднаних Націй виступив сам президент Айзенгавер. Водночас сенатор Гомфрі висловив погляд, що поки комуністичний Китай зброїться і продовжує свою аґресивно-імперіялістичну політику — З'єдинені Держати не можуть підписувати з Совєтами ніякого договору про роззброєння, навіть, якщо б дійшло між тими двома державами до якогось „порозуміння". Покищо през. Айзенгавер поставився неохоче до проєкту, щоб він виголосив промову на Генеральній Асамблеї ОН у справі міжнародного роззброєння.

У СВІТІ

● **Група румунської** комуністичної молоді, що їздила до Москви на „фестиваль молоді", вернулась під сильним враженням західніх ідей в літературі, музиці і малярстві, — запевняє кореспондент „НЙТаймсу". Молоді румунські інтелектуали і мистці переконались нібито щойно у безпосередній зустрічі з учасниками „фестивалю", які приїхали з Заходу, що західня культура „має багато цікавих і нових ідей". Американський журналіст пояснює фермент серед румунської молоді традиційним пов'язанням румунського культурного життя з романськими культурами, головно з Францією.

● **Єгипетський президент** Ґамаль Абдель Нассер нібито хоче поліпшення єгипетсько-американських взаємин. Але, побачивши під кінець минулого тижня американського амбасадора Раймунда Гейра, обмежився повторюванням жалів та претенсій під адресою ЗДА і не зробив ніякого примирливого жесту.

● **Джеферсон Дейвіс Дюті**, 22-річний майже зовсім сліпий американський студент, який дістав був стипендію на студії в англійському університеті, зрікся цієї стипендії і виїхав з Англії до ЗДА. Він не захотів розставатися з своїм проводирем - собакою, що його — за англійським законом — мали взяти на 6-місячну карантану. Як студент права, — заявив він, — я розумію, що треба триматися зобов'язуючого закону і знаю, що собаці було б добре під час карантани, але боюся, що за півроку собака відвикне від мене. Адміністрація корабельної лінії дозволила, щоб собака мешкав у каюті студента і не взяла з нього 50 дол. за перевіз собаки.

● **Університет** в столиці Цейльону, Кольомбії, дістав від американського уряду 350,000 дол. дальшої допомоги для поширення програми у вишколюванні цейлонських інженерів. Завдяки цій допомозі число щорічних абсольвентів технічного факультету названого університету — потроїться.

● **Анна Кетлі**, міністер в уряді Імре Надя під час минулорічної революції на Мадярщині, яка тепер постійно живе в ЗДА, зробила об'їзд мадярських осередків у країнах Західньої Европи і, вернувшись до Ню Йорку, заявила, що мадярські еміґранти покладають великі надії на теперішню надзвичайну сесію Об'єднаних Націй в справі Мадярщини."

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА ЧИСТЕ СУМЛІННЯ В СПРАВІ МАДЯРЩИНИ

На вівторок 10-го вересня ц. р. скликано надзвичайну сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй з тієї формальної причини, щоб вислухати звідомлення окремої Комісії, яку попередня Ген. Асамблея покликала 10 січня ц. р., щоб устійнити фактичний стан, як вибухла минулорічна революція на Мадярщині і який був її кінець. Зміст цього звідомлення, про який вже була мова і який тепер знову подасться ширше на сторінках „Свободи", це історичний документ, який став одним причинком до ганебної історії большевицького володіння на Сході Европи та до історії російського імперіялізму. Але вислухання цього документу — це тільки формальна причина, яка послужила для відновлення дебатів на терені Об'єднаних Націй над цією справою. Насправді, причина скликання цієї сесії глибша і глибше значення цієї нової сесії.

Річ у тому, що керівні державні діячі багатьох держав-членів Об'єднаних Націй знають і відчувають, що весь вільний світ повівся в справі Мадярщини в листопаді 1956 року не так, як повинен був. Розпучливі заклики розстрілюваного народу залишено без ніякої відповіді. Брутальному напасникові не дано ніякого відпору. Леґальний уряд держави звертався з просьбою за допомогою, яку йому відмовлено. Коли до цього часу багато разів можна було почути, що право на допомогу можуть мати тільки ті краї-народи, які передусім самі виявляють активну волю допомогти собі, які проявляють активне прагнення до волі, — то супроти мадярів дійсно не можна було вже мати ніяких претенсій. Маленький, несповна 10-мільйоновий, нарід повстав проти совєтського велетня-окупанта і проявив рідке у всесвітній історії геройство, рідку одностайність думки та діла. Повстання охопило найширші верстви народу, старих і молодих, чоловіків і жінок, робітників, селян, інтеліґентів та інтелектуалів, людей всіх фахів і всіх політичних партій. І цей леґальний уряд, а не якась одна група ворохобників, протестував проти совєтської окупації і просив у Заходу помочі. Які ще додаткові передумови потрібні, щоб застосувати у практиці 51 статтю чартеру Об'єднаних Націй, що передбачає економічні та військові санкції проти напасника?!

Однак, як відомо, у відношенні до Совєтського Союзу не тільки не застосовано санкцій, але навіть їх не запропоновано. Все, на що Об'єднані Нації спромоглися, це було ухвалення 12 грудня мин. року резолюції з осудженням СССР за їх поведення на Мадярщині, з закликом вивести звідтіль свої війська. Одно і друге не мало в міжнародних відносинах найменшого наслідку. Москва не послухала Об'єднаних Націй, разом із насадженим на Мадярщині послушним собі урядом продовжує брутальні репресії, а вільний світ обмінюється із совєтськими ватажками листами й нотами, у Лондоні ведуть з большевиками переговори про роззброєння, молодь із вільних країн їде на „фестиваль" до Москви, відбувається дискусія про „культурний обмін" і т. п. співіснування.

Проте таки не завмерла свідомість, що не можна „списати у витрати" — кажучи бухгальтерійною мовою — справу Мадярщини. Неможливо „забути" те, що там сталося. Очевидно, і перед Мадярщиною був уже довгий ряд подібних прецедентів. Була — за офіційною большевицькою термінологією — „громадянська війна" на Сході Европи, в якій у крові затоплено державну самостійність України, Грузії, Кавказу й інших країн. Потім прийшло уярмлення трьох прибалтійських держав та „осателічення" п'ятьох середньоевропейських держав. Все це миналося Москві безкарно. Однак, Мадярщина занадто яскравий і занадто свіжий випадок з розголосом на весь світ.

Вільний світ із ЗДА у проводі хоче робити бодай той мінімум, що ним є зберігання живою справи Мадярщини. Багато державних мужів у світі безрадно розводять руками, мовляв, „все одно нічого не можна вдіяти". Однак можна б багато речей зробити, якщо держави-члени Об'єднаних Націй, які так хваляться величнім чартером цієї організації, поважно візьмуть звідомлення Комісії ОН, яка ствердила, що Совєти перевели „масову збройну аґресію" проти мадярської держави. Паперові резолюції без ніякого практичного висновку не зацитькають совісти вільного світу і аж ніяк не виправдають його перед судом історії.

ПОДІЇ В ЛИТТЕЛ РОК

Радіові й телевізійні стації та часописи щоденно повідомляють про події в найбільшому місті і столиці стейту Аркензо, Литтел Року, де вояки крайової ґвардії не допускають 9-ох кольорових учнів до центральної середньої школи і тим самим припинюють здійснення судового наказу про повну інтеґрацію цієї школи, в якій мали б навчатися разом білі і кольорові учні. Справа ця змусила до дії генерального прокуратора ЗДА Герберта Бравнелла та президента Айзенгавера, який в суботу, 7-го вересня, мусів перервати щойно початі вакації в Нюпорті, Ровд Айленд, і летіти до столиці на конференцію в цій справі.

Литтел Рок має 196.000 мешканців, з чого четвертину творять негри. В деяких районах це місто має південний характер, але в більшості воно подібне до північних міст. Готелі й ресторани в місті окремі для білих і кольорових людей, але публічний транспорт спільний для білого й кольорового населення. Публічні школи досі були сеґреґовані, отже, білі й чорні учні навчалися в окремих школах.

Ще 17-го травня 1954 року Найвищий Суд ЗДА видав рішення про те, що окремі школи для кольорових дітей не згідні з конституцією ЗДА: „Окремі школи — це заперечення рівної опіки закону". 31-го травня 1955 року Найвищий Суд видав зарядження, щоб федеральні суди наказували спільні школи для всіх дітей, без уваги на кольор їх шкіри.

Вже в 1955 році Шкільна Рада в Литтел Рок вирішила приступити до ступневого об'єднання шкіл. Згідно з рішенням Шкільної Ради, в 1957 році мало початися об'єднання вищих середніх шкіл, в 1960 році — нижчих середніх шкіл, а в 1963 році — публічних народних шкіл. В 1956 році Федеральний Окружний Суд затвердив це рішення Шкільної Ради. Місцева Філія Крайового Товариства для Поступу Кольорових Народів домагалася приспішення рішення об'єднання шкіл, і Окружний Апеляційний Суд наказав, по можливості, приспішити зорганізування спільних шкіл.

Коли вже зближався день відкриття середньої школи — 3 вересня цього року, Товариство білих матерів домагалося припинити наказану судом інтеґрацію центральної середньої школи. Суд провів переслухання свідків, між якими зізнавав і губернатор цього стейту — Орвел Фобус, який заявив, „що велика більшість білого населення Литтел Року противиться спільному навчанню", і остерігав, що об'єднання школи приведе до кровопролиття та заворушень. Але суд видав наказ допустити кольорових учнів до тієї середньої школи, в якій досі навчалися тільки діти білих батьків.

І так прийшло до драми, яка почалася вже в понеділок минулого тижня, 2-го вересня. Того дня губернатор повідомив через радіо й телевізію, що він наказав воякам крайової ґвардії не допустити до школи кольорових учнів. Губернатор Фобус казав, що вояки крайової ґвардії не виступають в обороні сеґреґації чи інтеґрації школи, а тільки пильнують порядку, бо об'єднання школи викличе заворушення в місті, а обов'язком губернатора є дбати про спокій і порядок в своєму стейті. Шкільна рада просила кольорових учнів, щоб не з'являлися в школі, поки справа не вияснитьсь.

У вівторок 3-го вересня 1.900 учнів центральної середньої школи прийшли до шкільного будинку і побачили 270 ґвардистів. Вояки були в повному озброєнні, і жадний кольоровий учень навіть не пробував пройти крізь військовий кордон до школи. Шкільна влада звернулася до судді Дейвіса, і він сказав, що видасть безпосереднє зарядження про спільну школу, бо ж губернатор заявив, що його вояки не виступають проти інтеґрації, а тільки дбають про порядок в місті. У Вашинґтоні президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що засягне інформації в департаменті справедливости, чи зарядження губернатора Аркензо згідне з законом.

В середу 4-го вересня одне з 9-ох негритянських учнів, 15-річна Елізабет Екфорд, хотіла була ввійти до школи, але вояк крайової ґвардії її затримав. Юрба словами й жестами грозила дівчині, коли вона старалася ввійти до автобуса. Грозили й одній білій жінці, яка стала в обороні чорної учениці. Вояки не допустили до школи й інших негритянських учнів. Губернатор Фобус депешував до президента Айзенгавера в Нюпорті, щоб „припинив незаконне втручання федерального уряду в справи його стейту". (Посадник Литтел Року Вудро В. Манн оскаржував губернатора в „незаконних зарядженнях".

У четвер 5-го вересня Президент в гострих словах відповів губернаторові: „Коли я став Президентом, я склав присягу, що буду обороняти й підтримувати конституцію ЗДА. Єдине запевнення, яке я можу вам дати, це те, що буду підтримувати федеральну конституцію всіми можливими законними засобами, які є до моєї диспозиції". Шкільна влада в Литтел Року знову просила суддю Дейвіса відкласти реченець інтеґрації школи, поки „не охолонуть уми громадян".

В п'ятницю 6-го вересня губернатор Фобус вислав до Президента депешу, в якій стверджував, що він діяв тільки для втримання порядку, коли поставив коло школи ґвардистів. Одночасно він обіцяв „співпрацю для підтримки конституції стейту Аркензо і ЗДА".

В суботу 7-го вересня суддя Дейвіс відмовився припинити здійснення інтеґрації школи і зарядив, щоб чорних учнів негайно допустили до школи. Одночасно в Вашинґтоні президент Айзенгавер конферував із генеральним прокуратором Гербертом Бравнеллом. Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що темою нарад цієї конференції був плян використання Президентом тих прав, які він має над крайовою ґвардією. Уряд міг би покликати крайову резерву до федеральної служби, і тоді команду над нею перебрав би президент Айзенгавер.

Але є ще й інші засоби. Федеральний суд може наказати губернаторові не вмішуватися в зарядження федерального суду. Подібна проблема виринула була 25 років тому, коли губернатор Тексасу Росс Стерлінґ, нібито для втримання порядку покликав був ґвардію, щоб не допустити до виконання рішення федерального суду. Губернатор Стерлінґ програв тоді справу, бо Найвищий Суд ЗДА вирішив, що конституція ЗДА стоїть понад наказами губернатора.

Уряд в Вашинґтоні не хоче загострювати відносин і старається вирішити цей „конституційний" спір між стейтом і федеральним урядом при допомозі якнайделікатніших засобів. Але Президент заявив, що всіми засобами боронитиме федеральну конституцію, і тому можна сподіватися, що вживе всіх засобів, якщо цього буде треба. Визначні демократичні політики, Стівенсон, Гарриман і Труман, заявили, що підтримують президента Айзенгавера і суддю Дейвіса в їхній боротьбі проти губернатора Фобуса. Публічна опінія в переважаючій мірі стоїть по боці Конституції і рішення Найвищого Суду ЗДА. Навіть населення міста Литтел Року в своїй більшості не виступає проти об'єднання школи. Тому можна передбачати, що губернатор Фобус програє справу, якою він спричинив шкоду цілій країні, пускаючи воду на комуністичний млин.

ЩЕ ОДИН КОМУНІСТ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОГО ФАШИЗМУ І ВАРВАРСТВА

Видавництва „Больш'ої Совєтск'ої. Энциклопедії" одержало нове морочливе завдання: друкувати наново 33-тю і 34-ту сторінки у виданому вже 1953 року 20-му томі цієї енциклопедії і розсилати їх всім її абонентам в СССР та поза його кордонами з проханням вирізати дотеперішні сторінки і вклеїти нові, передруковані, як це зроблено на протязі останніх років уже декілька разів у випадках викреслення з цієї енциклопедії різних „зрадників" і „єретиків". Цим разом справа йде про одного з найвидатніших східньо-німецьких комуністів і філярів теперішнього вислужливого Москві комуністичного режиму, відомого німецького літературного критика і публіциста, професора Берлінського університету Альфреда Канторовіца, що в серпні цього року втік на Захід, залишивши і свої добре платні посади, і бібліотеку, і розпочаті літературні праці.

Згідно з довідкою, вміщеною в БСЕ, Канторовіц був співредактором збірника матеріялів і документів про підпал гітлерівцями Райхстаґу п. н. „Брунатна книга", виданого 1933 року учасником антифашистської війни в Еспанії і автором книжок про „героїчну боротьбу інтернаціональних бриґад" п. н. „Чапаєв" (видана 1938 року по-німецьки й окремим виданням у перекладі на російську мову) та „Еспанський щоденник" (видана 1940 року). В 1949 році Канторовіц опублікував дві книжки статтей під заголовком „Моральна виграа з поразки" і „Шукаюча молодь", в яких „розкривав імперіялістичну політику ЗДА" і „пропаґував ідеї боротьби за мир і дружбу з Совєтським Союзом". Був Канторовіц також автором численних літературно-критичних праць про німецьких письменників-антифашистів.

Як показує приведена довідка, Альфред Канторовіц був не абиякою „шишкою" в міжнародному комуністичному русі і людиною вельми заслуженою для Москви. Тепер цей звеличник ідей комунізму і пропаґатор дружби з Совєтським Союзом не тільки „вибрав свободу" на Заході, але й опублікував заяву з гострим і рішучим наtавруванням комунізму, комуністичного фашизму і варварства.

„Я вийшов із країни терористичної диктатури режиму Ульбрихта, — заявив Канторовіц, з'ясовуючи причини своєї втечі із Східньої Німеччини. — Я покинув посаду професора сучасної німецької літератури, директора інституту ґерманістики та декана гуманістичного факультету університету ім. Гумбальдта. Я був, крім того, директором архіву мого друга Гайнріха Манна при Німецькій Академії Мистецтв і співредактором спадщини Томаса Манна... Я покинув там друзів, що були так само, як і я, переконані, що вони борються за справедливу справу, друзів, які разом зо мною рискували життям в інтернаціональних бриґадах в Еспанії — на фронтах Мадриду і Теруелю... Я покинув друзів, з якими разом сидів по концтаборах і в'язницях".

„З року на рік відкладав я, — заявляє він, — цей свій крайній крок, сподіваючись завжди, що брутальність, глупота, насильство, безправ'я, безконечний каламутний потік брехні, придушування духової свободи, які оточували мене, — що все це тільки конвульсії переходового часу, і що з цих мук і з цього бруду постане все ж таки новий кращий суспільний лад, в якому соціяльна справедливість й особиста свобода знайдуть свій гармонійний розвиток. Двадцять шість років, від часу вступу в комуністичну партію, я жив цією мрією. Але прийшли події останніх років — починаючи з повстання берлінських робітників 17-го червня 1953 року аж до мадярської революції, яка залишила у багатьох старих комуністів таке гнітюче враження. Після цього піднялася нова хвиля терору проти інтеліґенції... і я втратив останню надію, втратив усі ілюзії про те, що з цього бруду може постати колись новий, кращий світ? Я не міг уже заплющувати очей на трагічний парадокс, що вже віддавна не давав мені жити, а саме, що я сам деякою мірою сприяв перемозі того, проти чого, як мені здавалося, завжди боровся, що я сам сприяв перемозі безправности, експлуатації робітників, закріпаченню інтеліґенції, сваволі кліки негідних людей, які ганьблять ідею соціялізму, як колись нацисти пля-

(Закінчення на стор. 3-ій)

А. Заплітний

МАДЯРСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ У ЗВІТІ ОН

(2)

Що студенти відчували вагу хвилі — свідчить вступ до згаданої резолюції: „Студенти Будапешту! Наша резолюція зродилася 22-го жовтня 1956 року на світанку нового періоду мадярської історії. Вона є вислідом спонтанного руху кількох тисяч мадярської молоді, що любить свою батьківщину".

З цього відчуття ваги моменту зродилося бажання передати резолюцію до загального відома через радіо. Радіовий цензор ніяк не погоджувався пустити на хвилі етеру домагання про відкликання совєтського війська та вільні вибори. Делеґація обстоювала цілість резолюції — і вернулася ні з чим. Рішено продовжувати наради. Тоді до точок, вже ухвалених, додано домагання: волі думки, вільної преси, вільного радіо; розібрання великої статуї Сталіна. Ухвалено цілковиту солідарність з польською молоддю та польськими робітниками, і рішено наступного дня, 23 жовтня, піти демонстративним походом під пам'ятник Бема, поляка з роду, який став мадярським героєм під час революції 1848-1849 рр. Представники уряду та партії згодилися на цей похід, коли дістали запевнення від виконавчого Комітету комуністичної молоді, що демонстрація буде мовчазна і що публічний спокій та порядок не будуть порушені. Коло 2-ої години вночі студенти спокійно розійшлися. Так постали славні 16 точок студентської резолюції. Тоді ще ніхто не знав, що дуже скоро вони стануть кличами та ідейним змістом грядучої революції.

На другий день, тобто 23 жовтня, в Будапешті гуділо, як в улику. У всіх на думці та на устах була вчорашня студентська резолюція. До неї долучилася ще проклямація мадярських письменників, відчитана під пам'ятником Бема, яка ясніше стилізувала такі домагання, як права робітників, аґрарну реформу та загальне й таємне голосування. День був гарний і сонячний. На вулицях було повно народу. На всіх лицях була радість. І це зрозуміло. У звіті сказано: Країна, на словах незалежна та рівна з СССР такою на ділі не була. Владу для неї призначувано в Москві. Мадярські прем'єри чи секретарі компартії сліпо виконували всі накази московського центру і старалися наслідувати по-рабськи все совєтське. Економічні договори зі СССР були державною тайною, але всі знали, що вони дуже не корисні для Мадярщини. Російська мова стала примусовим предметом навчання в школах. Країною правила компартія через таємну поліцію, яка мала необмежені повновласті як НКВД в Совєтському Союзі. Совєтські дорадники давали накази і контролювали дії цієї поліції.

Демонструюча публіка почула вперше запах волі. Вона ходила куди сама хотіла, співала пісні, говорила сміливо, що було в неї на думці. Десь запалися донощики і не видно було таємної поліції. У всіх зроджувалась надія, що ці 16 точок стануть дійсністю і минуле, як прикрий кошмар, щезне з їхньої землі. Вказували на це події в Польщі та постанови 20-го з'їзду компартії в Москві, що таврували культ Сталіна і давали надію на лібералізацію комуністичної системи. Серед публіки було багато вояків мадярської армії. Навіть 800 кадетів з військової академії, синів високих партійних та державних урядовців, брало участь в студентській демонстрації. На вулицях було 200.000-300.000 людей. Одні приходили — інші відходили. В деяких місцях були більші скупчення. Під вечір зібралася велика товпа біля статуї Сталіна. Молоді люди вискочили на неї і, орудуючи різними інструментами, які були під рукою, звалили її на землю.

20-тисячна товпа зупинилася перед будинком парляменту, щоб з голосників почути промову секретаря компартії Ерне Гере, який щойно вернувся з візити у Юґославії Всі сподівалися, що він згадає про домагання студентської резолюції і може, як не до всіх точок, то до деяких поставиться прихильно. Незабаром прийшло велике розчарування. Ґере не порушив наболілих справ, але його самопевний та задирливий тон більше обрушив слухачів, ніж його слова на адресу демонстрантів „фашистівська наволоч", як твердили одні, і „фашисти та націоналісти", як твердили інші. Закликами „Геть з Ґере! Смерть Ґере! Хай живе Надь!" — почали покидати демонстранти площу перед парляментом.

Велика їх частина подалася в напрямі будинку радіовисильні. Хтось піддав думку ще раз зажадати проголошення студентської резолюції. Вибрано делеґацію, яка пішла всередину будинку і довго не виходила. Хтось сказав, що одного делеґата таємна поліція забила. Чи це правда — комітет ствердити не зміг. По 9-ій годині вечора впало на товпу з горішніх вікон радіовисильні кілька слізних бомб. Поліцаї вийшли з входових дверей і почали стріляти. Також з горішніх вікон будинку сипалися стріли. Було багато вбитих та ранених.

Коли товпа почала повільно відступати, над'їхало кілька автомашин Червоного Хреста. Всі думали, що це поміч для ранених. Тим часом з цих автомашин поліцаї в білих лікарських халатах почали переносити всередину будинку різну зброю та муніцію. Це так розлютило товпу, що найближчі демонстранти голіруч кинулися на поліцаїв і відібрали від них кріси. Інші звернулися до автомашин, миттю розібрали зброю і повернули її на поліцію. Так почався бій за будинок радіовисильні. Напад демонстрантів успішний був тому, що був дуже скорий і несподіваний.

За кілька хвилин заїхало під цей самий будинок кілька вантажних машин з вояками мадярської армії. На одне авто вискочив старший робітник і почав декламувати знаний на Мадярщині вірш: „Не стріляй, мій сину, бо між тими, на кого ти націлився, є твій батько". Хвилина мовчанки. Вояки глянули на старшину, повискакували з машин і змішалися з повстанцями. Звіт не подає, на чий наказ приїхало під радіовисильню також кілька танків мадярської армії. Два старшини виступили на плятформу одного танка, уважно роздивилися довкруги і заявили голосно повстанцям: „Ми на вас стріляти не будемо". З горішніх вікон заторохтіли знову машинові кріси. Обидва ці старшини і багато повстанців упало. Вістка про стріли і вбитих сколихнула столицею. З робітничих кварталів посунула лявіна на поміч повстанцям.

Так малює звіт Комітету ОН народження мадярської революції, зазначаючи, що відразу по своєму народженні вона об'єднала цілий нарід. По другій стороні барикад опинилася тільки таємна поліція, і то зі страху перед народним гнівом за всі її знущання протягом 12 років.

Ярослав Ґерус

ОЛЬГА

(Оповідання)

(8)

Цілує його ще раз, міцно, міцно...

Йдуть поволі, навшпиньки. Двері легенько рипнули. Пристанули. Тиша, тільки серця: бух, бух! Знову пару кроків вперед. Якась дошка відізвалась. Знов пристанули. Не чути нічого. Навшпиньки йдуть далі. Ось уже сходи. Обережно, обережно, попри самий крайчик... Але таки тріщать. Нічого не вдієш! Вже шість ступнів за ними. Тепер закрут. Найбільш крикливе місце. Оля пускає руку Романа, щоб могти спертися на поруччя. Так менше скрипить. Один ступінь вниз, другий... Нараз якийсь шелест, і страшний крик пекельного жаху роздирає тишу ночі. Блискає світло ліхтарки, і в сліпучій смузі жахлива картина: лиса голова з виряченими, червоними очима, над головою рука з закривавленим стилетом, а навпроти Ольга, що клониться додолу.

Прицілюватись нема часу. Але пістоля, як треба, сама знає своє діло! Один постріл, і лиса голова набік, набік, а там цілий тулуб, як повен мішок, покотився по сходах.

Роман притьмом до Ольги, що сперлась однією рукою на бар'єр сходів, а другою схопилась за груди. Підтримує дівчину і тепер щойно спостерігає, що в неї, поміж пальцями руки протікає кров.

— Олю, що з тобою?.. Ти ранена!

Ольга нічого не відповідає, тільки болісно кривить уста. Ледве держиться на ногах. Якби не піддержував, упала б на сходи.

Тисячі думок, що роєм у голові, зводяться до одного питання: що робити?... Але надумуватися нема часу. Бере дівчину на руки і завертає назад нагору, до кімнати, з якої щойно вийшли. Там побачить, що далі діяти.

Та не вспів ще дійти до закруту сходів, як внизу відчинились з лоскотом двері і з них виглянули розкуйовдані голови Василя і Юзека.

Романові вдарила кров у голову.

— Марш зараз до хати, бо всіх вас, як собак, постріляю! — крикнув і бахнув ще раз з пістолі. Отак, наосліп. Голови миттю пощезали і двері затріснулись.

Знов заскрипіли східці. Йде дуже обережно. Але, не зважаючи на це, бачить, що в Ольги, при кожному кроці, кривиться від болю лице.

— Болить, Олю?.. Дуже болить?.. Зараз, дитино... Ще декілька східців...

Оля розхиляє уста. Хоче щось сказати, але нема сили... Тільки бліда усмішка, крізь біль.

Ось вони вже знов нагорі. У кімнаті сіріє. Кладе дівчину на ліжко, оглядає рану. Рана невелика. Небільша за горошинку. Під раною кров, що натекла раніше. Тепер уже не тече, тільки сльозить при віддихах.

В шухляді нічного столика є трохи ґази і вати. Чисті. Затулює рану. В Олі знов заплющені очі, скривлені уста. Але тільки на хвилину. Тільки тоді, як торкається рани. Тепер вона вже знов дивиться на нього... Знов сумна усмішка на блідому лиці...

Романа давить щось за горло, печуть очі... Можна бути твердим, можна бути незворушливим супроти злочинців, супроти винних, але дивитись на страждання невинної істоти...

— Олю, я зійду вниз... Попрохаю Василя... Підемо по лікаря...

Тяжко говорити, як горло стискається, як сльози до очей. Ще тяжче умовляти когось надією на рятунок, в який самому не віриться. Бачить же ж, що лікар тут уже ні при чому.

Але в Олі, нараз, наглий приплив сили. Повертає голову до Романа, що навколішки біля низького ліжка. Говорить. Короткими, вриваними реченнями. Голос притишений, але виразний.

— Ромчику... Не йди від мене... Це вже недовго... Ще пару хвилин... І не плач, коханий... Так мусіло статися... І так краще... А ти будеш ще потрібний... Тепер я тебе буду вести...

Оля дивиться на небо, що за вікном. Усміхається, говорить далі:

— Звідтіль, згори, все буде добре видно... Як тільки помічу небезпеку, поведу тебе так, щоб ти її оминув... Тому нічого не бійся і йди!.. Але мусиш іти!.. Ти, зрештою, присягав!.. Пізніше знов зійдемось... Я ждатиму тебе... І вже більше не розлучимось...

Ловить повітря короткими віддихами. Роман — лице в долоні. Несила дивитись на муку. Оля кладе йому руку на голову.

— Не плач, коханий... Мені вже ніщо не болить... Але ще заки підеш, зроби мені одну приємність... Бачиш ті квіти у вазонках, біля вікна?.. Так, у тих двох, оті червоні... Я хочу їх мати... Це буде від тебе... Червоне — це кохання... Правда?..

І це було все. Уста замкнулись, голова перехилилась ще більше набік, тільки усмішка залишилась на блідому лиці.

Десь далеко просвистів гудок льокомотиви. Довгий, протяжний свист... Роман повертає голову до вікна. Крайнеба горить пожежею, а над пожежею синіє небо. Синє, синє, як Олині очі... Роман задивився в оту синяву і, нараз, здалося йому, що звідтіль, згори, від отієї синяви почув Олин голос:

— Ти чув, Ромчику?.. Льокомотива свистіла... Пора вже тобі....

Підвівся з колін, підійшов до вікна, де вазонки, і став рвати квіти. Червоні, червоні, як кров, як його кохання...

Поклав декілька квіток померлій на груди, декілька в зложені, як до молитви, руки, решту розсипав по сукні, аж до ніг. А найбільшу, найкращу квітку вложив збоку, в чорні кучері. Здійняв ще з себе ланцюжок з медальйоном Богоматері і надів його на шию Ольги.

Прибрав свою дівчину, як міг і як умів. Треба ж було! Щоб тішилась її матуся, як зо своєю донею зустрінеться, щоб знала, що її дитина, хоч усього за декілька годин перед смертю, мала когось, хто направду її кохав...

Відмовив молитву, поцілував кохану і пішов...

А тепер ходить отут, поміж бараками й фабрикою, і наслухає: чи не каже йому його Оля, що вже прийшов час! Що вже потребують його!..

Кінець.

ПОРВАЛИСЯ СТРУНИ...

Порвалися струни на арфі
І арфа сумує німа,
В других виклика вона сльози
І плаче сама.

Сміюся, жартую, співаю,
Не скаржусь на долю зовсім,
І б'ю по розірваних струнах
На серці моїм!..

О. ОЛЕСЬ

УКРАЇНЦІ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Книжкове видавництво „Ковард МкКенн, Інк." в Ню Йорку, а також видавництво Лонгменс, Грін & Компані в Торонто, Канада, видали на початку 1957 р. книжку для дітей п. н. „Марія". Книжка має 190 сторінок друку, а її автором є відома вже в американській дитячій лідературі пані Марія Галун Блох, яка вже написала для дітей кілька книжок.

Головною особою названої книжки є 9-літня дівчина донечка українських імігрантів. В цій книжці чудово описані болючі душевні переживання дитини, яка зазнає їх у школі з причини свого походження та своєї віри.

Варто, щоб цю книжку перечитали не тільки наші діти, але також батьки. Батьки найдуть у ній цінну пораду, що робити в таких випадках та як допомогти нашим малим розв'язати подібні проблеми з користю для обидвох сторін.

Американська преса дала цій книжці дуже високу оцінку.

Ось деякі з рецензій про неї: „Лайбрері Джорнал" в Ню Йорку від 15. IV. 1957 писав: „Марія живе у двох світах. — В щасливому українському світі дома і в американському світі у школі, де її вчать, що кожен повинен перетопитися в „шкільному казані", звідки всі виходять однаковими. Як получено разом ці два світи, є суттю цього ніжного та яскравого оповідання про малу дівчинку, що росла в Клівленді на початку цього сторіччя. Дуже правдива книжка, зі сміхом, слізьми і щасливою ностальгією. Дівчатам у віці між 9—12 років вона припаде до вподоби".

„Букліст" від 15. IV. 1957 писав: „Оповідання про Марію Паленко — малу українсько - американську дівчину, яка жила в Клівленді в добу минулої генерації. Це оповідання відноситься головно до труднощів Марії поєднати любов її батьків до способу життя в старому краю з американізмом її товаришок і вчительки. Цю проблему розв'язано тоді, коли мудра мати запросила вчительку на різдвяні свята на родинну гостину".

„Букмарк" за квітень 1957 писав: „Малим дівчатам дуже припаде до вподоби ця книжка про радощі і проблеми Марії. Бо тут немає нічого штучного в цьому оповіданню. Воно таке правдиве, начеб було частиною власного дитинства авторки."

Про цю книжку писав також „Ню Йорк Таймс" від 7 квітня ц. р., та інші американські газети і журнали. Та думаю, що вже вистачить наведеного, аби переконатися, що цю книжку вартує перечитати. Її можна випозичити в публічнихх бібліотеках. А якщо б її в якійсь бібліотеці не було, то вистачить тільки підійти до особи, що обслуговує інтересантів в бібліотеці та зголосити своє бажання, щоб бібліотека цю книжку закупила. А її напевно в короткому часі закуплять. При цьому не зашкодило б пригадати, що подібна процедура в бібліотеці вистачає на те, щоб бібліотека закупила якісь інші книжки, як наприклад, англомовні книжки про Україну, чи українську визвольну справу.

Знаю таке, що під впливом українського студента одна бібліотека закупила якусь скількість книжок навіть в українській мові.

П. Крупський.

„ДЕНЬ МОЛОДІ" — КІНЦЕВИЙ АКОРД ЛІТНЬОГО СЕЗОНУ НА СОЮЗІВЦІ

РІЗНІ СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ, В ЦЬОМУ ПЕРШІ НА ЦІЙ ОСЕЛІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ, ОСІННЯ ВАТРА, ЗАБАВИ І ТАНЦІ ТА ВИБІР НОВОЇ „МІСС СОЮЗІВКИ", ЗАПОВІДАЮТЬ ОДНУ З НАЙБІЛЬШ АТРАКЦІЙНИХ ІМПРЕЗ.

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Упродовж найближчого кінця тижня, себто в найближчу п'ятницю, суботу і неділю, 13, 14 і 15-го вересня, відбудеться тут — як уже відомо з оголошення — „День Молоді", що буде могутнім кінцевим акордом найбільшого досі цьогорічного літнього сезону на цій мальовничій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах. Мальовнича ця оселя зокрема тепер, коли рання осінь вже почала малювати листя дерев усіми кольорами веселки, коли над природою завис уже осінній сезон, якому вона все ще не здається, але якого свідома та хотіла б ще перед ним показатись у всій своїй препишній красі. Наче в допомогу тим змаганням природи подуманий і „День Молоді", що має відбутись там з кінцем цього тижня, зокрема в найближчу суботу, із оригінальною, багатою да різноманітною програмою.

Леся Васьків, „Мисс Союзівка" 1957. Хто буде „Мисс Союзівка" 1958?

Уже в п'ятницю ввечорі, для тих, що вспіють приїхати, буде влаштована перша осіння ватра, із співами та товариськими забавами.

Проте, найбільше справжнього „руху" буде в суботу, 14-го вересня, впродовж цілого дня і вечора. Впродовж дня великою атракцією буде своєрідна інавгурація нового спортового грища для копаного м'яча, на якому відбудеться перше на Союзівці змагання в цьому роді спорту. Змагання розіграють дружини копаного м'яча „Чорноморська Січ" в Нюарку та УСК з Гартфорду, що був минулого року мистцем футбольної Ліги стейту Коннектикат. Не меншою атракцією будуть змагання у відбиванці за мистецтво СУАСТУ та за чашу УНСоюзу.

Кульмінацією того дня буде ввечорі забава з танцями на величезній плятформі під вільним небом біля клюбу „Веселка" та, очевидно, при звуках добірної оркестри, а під час забави — вибір „Мисс Союзівки" на 1958-ий рік. „Мисс Союзівка" уже має — можна б сказати — своє місце в нашому громадянстві. Вона має почесну репрезентативну ролю на всіх більших імпрезах не тільки на Союзівці, але й часто в метрополії. Її фотографія є прикрасою обкладинки нових видань про Союзівку, як і не рідко появляється при різних нагодах в щоденнику. Вона також є почесним гостем впродовж одного тижня безкоштовних вакацій на цій оселі в новому сезоні. Очевидно, що всім молодим дівчатам, як і їхнім батькам та приятелям, повинно залежати на тому, щоб здобути цю почесть. Цього року, в найближчу суботу, вибором „Мисс Союзівки", як і всією імпрезою та забавою керуватиме досвідчений аранжер. В загальному все це вказує на те, що „День Молоді" на Союзівці в найближчу суботу належатиме до найбільш атракційних та справді „ґаля"-імпрез у нашому товариському житті.

Померла піонерка жіночого руху

Ню Йорк. — До Америки надійшла досить спізнена вістка, що ще навесну цього року померла в Польщі Михайлина з Рошкевичів Іванець у віці 98 років. Вона була донькою о. Михайла Рошкевича і Марії з Руденських, та сестрою Ольги Рошкевичівни, яка відограла ролю в житті Івана Франка. Михайлина Іванець була матір'ю відомого українського маляра-баталіста Івана Іванця, який також мав загинути в Польщі. Покійниця була однією з піонерок українського жіночого руху, якому дала почин Наталія Кобринська. Деякі твори Михайлини Рошкевичівни були надруковані в альманаху „Перший вінок", який зредагували Н. Кобринська та І. Франко.

Їя Мацюк приїздить до ЗДА

Джерзі Сити, Н. Дж. — Як повідомляє український бразилійський часопис „Хлібороб", відома там українська співачка пані Їя Мацюк в місяці вересні ц. р. має прибути до ЗДА, де відбуде концертове турне по більших містах цієї країни, а потім виїде до Канади. Першою її зупинкою має бути Филаделфія, Па., де має свій осідок Централя Світової Федерації Українського Жіноцтва (СФУЖО). Можливо, що ця організація займеться влаштовуванням концертів її Мацюк в ЗДА і Канаді. Бразилійські українці сподіваються, що їхня співачка інформуватиме українців ЗДА і Канади про життя бразилійських українців, головним чином в провінції Парана. Їя Мацюк, співачка, має гарний голос (ліричне сопрано) та добру техніку співу. Згідно з безпосередньою вісткою з Куритиби пані Мацюк прибуває до Ню Йорку вже 14-го вересня ц. р. в 5-ій годині ранку літаком із Маямі, Флорида.

ЦЕНТРАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ у ЗДА

з глибоким сумом повідомляє Українське Громадянство, що в суботу, 31-го серпня 1957 року, помер у Лос Анджелесі, Каліфорнія, його почесний член,

бл. п. д-р ГРИГОРІЙ СКЕГАР

народжений у 1891 році в Погорилівці на Буковині, широковідомий український публіцист і визначний український громадський діяч.

Похорон Покійника відбувся в Лос Анджелесі, 4-го вересня 1957 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Німеччині

ХРАМ — СЕНСАЦІЯ В ФРАНКФУРТІ

180 членів невеликої, але активної Православної Громади УАПЦ у Франкфурті, Зах. Німеччина, збудували собі святиню, яка є сенсацією в цьому місті. На подарованій містом площі вони за свої скромні гроші купили велетенських 60 дерев'яних скринь, розібрали їх і до тижня власним трудом поставили церковцю, що її посвятив врочисто Митрополит У. А. П. Ц. Ніканор. Труд та прив'язання до рідної Церкви наших земляків були широко відзначені німецькою пресою і новопоставлену будову часто оглядають приїжджі з різних кінців Німеччини. Парохом церкви є о. прот. Ф. Луговенко.

ВИСОКОШКІЛЬНИЙ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА ЦЕСУС-А У ФАЛЬСБУРҐУ

Центральний Союз Українського Студентства влаштовував від 12 до 19 серпня ц. р. черговий 6 Вишкільний літній курс українознавства, який відбувся в Фальсбурзі, Страсбурґ. Загальна тема курсу: „Змагання Украіни за місце в европейськ'й духовості в 19 і 20 ст.". Наукове керівництво курсу мав Український Вільний Університет. У програмі були наступні виклади:

1) Проф. д-р І. Мірчук: Етапи розвитку української науки в останніх сто роках; 2) Проф. д-р О. Кульчицький: Европейське покликання української духовости, 3) Проф. д-р О. Шульгин: Українська історіографія 19 і 20 ст., 4) д-р Лев Білас: Вибрані питання з новітньої української історіографії, 5) проф. д-р Л. Ребет: Розвій української суспільно-політичної думки до революції 1917 р.,6) проф. П. Зайцев: Українська література від Котляревського до Тичини, 7) проф. М. Орест: Українська література підсовєтського періоду, 8) доц. д-р О. Горбач: Генеза української мови та її становище серед інших слов'янських мов, 9) проф. інж. Є. Гловінський: Українська економічна думка та розвиток економіки України.

Поза викладами відбувалися гутірки про шляхи модерного українського мистецтва.

В Новій Ґвінеї

Д-Р А. ҐУРАЛЬ ПОДОРОЖУЄ

Український лікар з Нової Ґвінеї, д-р А. Ґураль, виїхав знову в половині травня ц. р. в третю подорож навколо світу. Цим разом він відвідає Японію, Скандинавію, Німеччину, Південну і Північну Америку.

В Канаді

УКРАЇНЦІ СТЕПЕНДИСТИ В АЛБЕРТІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Албертійський Університет в Едмонтоні проголосив список студентів, які цього року отримали стипендії, почесні медалі, нагороди і спеціяльні вирізнення за найкращі поступи в студіях за минулий студійний рік.

В списку стрічаємо багато українських студентів, як це виходило б з їх прізвищ. І так: Флоренц Ольга Гуцуляк, з Пикардвилл, студентка виховного факультету, отримала такі стипендії: Ради Губернаторів Університету, університетську стипендію свого факультету та стипендію Едукаційного Товариства Едмонтону. Дві стипендії за спеціяльне відзначення отримав Ленард Е. Свищук, з Келґарі, який студіює медицину. Він отримав стипендію Албертійського Каледжу Лікарів і Хірургів, стипендію для психологічних студій ім. А. В. Давис та був спеціяльно вирізнений на почесному списку студентів першого року медицини. Студент факультету інженерії, відділу геології, Адам Кричка, з Келґарі, отримав стипендію для геологічних студій ім. Джана А. Еллен. Крім цього він був вирізнений на списку передових студентів свойого факультету. Олекса Шиш, з Вилна, студент фармацевтики, отримав стипендію Аптекарського Товариства та був вирізнений на списку передових студентів. Стипендію Албертійського Дентистичного Товариства отримав Юрій Черевань, з Норвуд, Манітоба; Стипендію Лікарського Товариства в Алберті отримала Марґарета Синода, університетську стипендію курсу медичних сестер дістала Анна Гапчин, з Морекамб; хемічну стипендію Компанії Дов отримав Василь Павлюк, з Іст Селкирк, Манітоба: стипендію Канадійського Інституту Хемії одержав Джеррі Савка, з Ковлдейл; стипендію Албертійського Фармацевтичного Товариства дістав Нормач Кобилка, з Едмонтону.

Крім цього медалі і спеціяльні відзначення здобули: Юліян Лавчук, з Едмонтону, студент факультету природничих наук; Володимир Лисак, з Едмонтону, Дж. Ісайко, з Едмонтону; Флоренц Данилюк, з Келґарі: Ростислав Р. Кінасевич, з Едмонтону; і Ловис Анна Стасюра, з Келґарі.

НОВІ ПЕРЕКЛАДАЧІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Недавно в Американській Військовій Школі Мов у Монтерей відбувся черговий (для українського відділу — другий) випуск перекладачів із чужих мов. Серед студентів, що вчилися української мови, дві особи закінчили школу з відзначенням. Між іншим, один випускник українського відділу одержав нагороду — найкращу на всю школу.

Випускники українського відділу можуть успішно перекладати з української мови на англійську — усно й письмово. Один із випускників переклав уже кілька оповідань Й. Позичанюка (друкувалося в „Юкрейнісн Віклі") і Ю. Яновського. Тепер він працює над перекладом книги П. Зайцева „Життя Тараса Шевченка". Ярс

● Незабаром має вийти зарядження, згідно з яким відвідувачі ЗДА зможуть прибувати до цієї країни без попереднього відтискування пальців. Це уможливить в'їзд також російським комуністам, які на знак протесту проти відтискування пальців відмовлялися їхати до ЗДА.

Ще один комуніст проти комуністичного фашизму і варварства

(Закінчення зі стор. 2-ої)

мували ім'я Німеччини. Я вже не можу приховувати від себе, що в той час, як усі ми боролися проти фашистського варварства за право і свободу, фашизм і варварство знову воскресли — воскресли у словах, ділах і в самому дусі комуністичної партії".

Ми боролися за владу народу, — закінчив Канторовіц свій виступ у західньоберлінському радіо, — але, замість влади народу, постала диктатура партійних апаратників... Робітники вратили права, за які боролися цілими сторіччями. Як колись кріпаки, вони стали об'єктом експлюатації... Ось чому все, що я покинув у Східньому Берліні, здається мені неважливим у порівнянні до тієї вічної задушливої атмосфери, тієї безправности, брехні і того насильства, які там панують".

Утеча Канторовіца і його виступ з натавруванням комуно-фашизму і комуністичного варварства тим важливіші, що він мав сміливість виступити проти насильства і терору ще під час свого перебування у східньому Берліні. У своїй статті, надрукованій наприкінці минулого року в „Берлінер Цайтунг", він висловив такі думки про обов'язок письменників: „За останні місяці ми мали змогу знову спостерігати на багатьох прикладах, що влада може звироднітн в насильство, у зловживання силою. Тоді письменник, який хотів би нести це почесне звання, повинен бути голосом, що кличе до духового спротиву. Той же письменник, який заради життьових вигід віддає своє перо до послуг влади, що зловживає своєю силою, втрачає право на звання письменника".

ПРИКЛАДНИЙ 181-ий ВІДДІЛ УНС ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 50-РІЧЧЯ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

названо іменем Теодора Субтельного, члена Відділу, який в рядах американської армії згинув на полі слави в обороні волі. До важливих досягнень Відділу треба зарахувати і те, що він зумів об'єднати та зактивізувати в своїх рядах тут роджену українську генерацію, представники якої продовжують у Відділі ту благородну працю, яку започаткували їхні батьки. Тому й почесні грамоти, які з нагоди ювілею вручив гол. предс. Д. Галичин двом живим будівничим Віділу, п. Миколі Шевчукові і п. Петрові Борозному та вдові померлого в цих днях третього піонера, Петра Черкаса, були добре заслуженим признанням. Ювілейні святкування попередили відправи за спокій померлих та за здоров'я живих членів Відділу, що їх відслужив в місцевій українській православній церкві всч. о. Йосиф Желехівський, парох Менвіл і Провіденс. Після того в залі Народного Дому відбулася ювілейна імпреза, яку започаткував чоловічий хор „Бандура" з української православної парафії з Вунсакет під диригентурою проф Трофима Пасічника. Хор відспівав гимн УНСоюзу та кілька народних пісень.

Програму імпрези, яку заповідав п. Степан Карась, заст. голови Відділу, відкрив офіціяльно голова Відділу п. Володимир Любінський, в домі батька якого Відділ був заснований 50 років тому. Загальний звіт про працю і фінанси Відділу склав секретар Іван Мішанець, згадуючи, м. ін., що Т-во впродовж 50 років свого існування видало понад 25,000 долярів на народні і харитативні цілі. Товстмастром церемонії був гол. радний УНС Іван Кокольський, а промовляли ще, крім згаданих, стейтові сенатори Джан Моран і Вільям Дейвіс, член стейтової леґіслятури Алфред Менард, гол. радний УНС Микола Давискиба та один із піонерів Відділу, Микола Шевчук. Окремо були представлені приявні на святі відомі місцеві громадяни адв. Степан Романович та лікар д-р М. Кокольський з Провіденс, як також урядовці Відділів УНС 206-го з Вунсакет і 177-го з Провіденс. Опісля відбувся ювілейний бенкет, який зачав і закінчив молитвою Всч. о. Ст. Біляк, український православний парох з Вунсакет. Головою Ювілейного Комітету, що влаштував цей ювілей, був Дмитро Ясінчук, син Григорія Ясінчука, одного із піонерів-будівничих Відділу.

● Департамент рільництва призначив 83 мільйони долярів на сніданки для учнів публічних шкіл в 1957/58 році. Ці гроші мають бути розподілені між усіма стейтами й територіями ЗДА.

Спорт

УСТ ТРИЗУБ — БРУКҐЕТТЕН ГАЛІЦІЯ 2:4 (2:1).

Ню Йорк. (УС) — Дебют УСТ Тризуб Филаделфія в професійній лізі АФЛ-у випав задовільно. Тризуб — після завзятої гри, програв 2:4, ведучи в першій половині 2:1. В твердому змагу обидві команди мали повні шанси на перемогу. Брукґеттен Ґаліція ФК, Ню Йорк, була більш зіграна, добуваючи перемогу через виразні блуди воротаря Тризуба Лєві (вибіги) та прогавлення стрілових шанс нашого нападу, хочби випробуваних змагунів Варґи чи Чернявського. Кращими ветеранами Тризуба були: воротар Кулішенко (перша півгра), ветеран Гарасим, зрівноважений лівий заложник Куденко, флеґматичний стопер Трач, та новий туз нападу — стріловий потенціял Юрко Рівняк, стрілець двох воріт. Дуже скоро з гри вибув центр нападу — Олесь Чайка, який через контузію ноги, був змушений залишити поле Зереґа Овал. Тризубові до АФЛіґи бракує: професійного огладження, зіграння нового складу, вирівняння кондиції, підібрання пляну і відповідної системи, так наступу, як оборони, а найважніше Тризуб мусить мати тверді резерви. Презентований склад — дає повну запоруку вигладження таких браків, бо окремим змагунам не чуже футбольне знання, чи бажання змагань із найсильнішими командами країни. Новосформована команда Тризуба працює під проводом англійського тренера Гадкензона і за його інформаціями филаделфійці дійдуть до повної ударної сили — щойно після 2-х місяців.

Факти змагань: Тризуб виступив до нового сезону в А. Ф. Лізі в складі: Кулішенко, Ліви, Ґарсія, Куденко (капітан), Гарасим, Трач, Варґа II, Варґа I, Буґар, Чайка, Рівняк, Чернявський, д-р Павлічка, Марчук.

Брукґеттен - Ґаліція (Ню Йорк) — Мек Нульті, Піто, Маріна, Ґранадос, Андраде, Доріян, Ґульґот, Гайнес, Кольбурн, Вілланон, Меджджі I, Меджджі II, Сото, Сантамора, Торренз, Льопез.

Ворота добули: Тризуб — Рівняк 2, Брукґеттен — Торренз 1, Льопез 1, Меджджі II — 2. Суддя змагань: Бодано — добрий. Менаджерами команд були: Маріян Коженьовський (Тризуб) і Андерс Марес (Брукґеттен). Ґрище Зереґа Овал — глядачів 800 осіб.

Богдан Прудиус.

УКРАЇНА (МОН) У ФІНАЛІ КАНАДА СХІД!

Галіфакс, Нова Шкотія. (УС) — СТ Україна Монтреал — б. віцемайстер Канади і цьогорічний чемпіон провінції Квебеку, виграла змагання пів - фінал східньої зони Канади, в серії всеканадійських футбольних першенств за чашу Домінії, перемагаючи чемпіона провінції Нова Шкотія — Галіфакс Шіпярдс 8:2 (6:1). Україна Монтреал — здобула скоро перевагу 3:0 воріт, опісля збільшила її до 6:0, щойно тоді Галіфакс Шіпярдс добув першу точку зі стрілу Фузесі 6:1. По зміні Україна контролювала далі гру і нотувала вислід 2:1. Противник стрілив другі ворота в 62 мін. стрілом Касея. Перемога України Монтреал над Галіфакс Шіпярдс 8:2 — допускає наших репрезентантів Квебеку до фіналу східньої Канади — де противником українців буде команда Виндзору. Зустріч відбулася 7 вересня 1957.

Перемога України над Галіфакс Шіпярдс 8:2 — це новий тріюмф монтреальців. Найбільш активним було праве офензивне тріо України — Поллок, Стецьків, Снилик, яке спацифікувало оборону моряків. Правий крайник України — Поллок добув 3 воріт, правий злучник Остап Стецьків 2, правий помічник — Зенон Снилик 1. Інші ворота добули: О-Ніль, Дмитро Васьків. Ключем офензивних операцій України був правий помічник Зенон Снилик, капітан Олімпійської Збірної ЗДА до Мелбурну 1956. Команда України ґрала перфектно і переважала технікою, тактикою, рутиною, а залізною обороною зломила надії репрезентантів Галіфаксу, на будь-яку протиакцію. Галіфакс Шіпярдс — брав вперше участь в півфіналі зони, заступаючи провінцію Нової Шкотії в боротьбі за чашу Карлінґа — трофей футбольної Канади.

Богдан Прудиус.

ВСЯЧИНА

ВИРІС МІЖ ВОВКАМИ

З Індій пишуть, що віднайдено та віддано батькам шестирічну дитину, яку чотири й пів року тому схопили голодні вовки. Цей випадок трапився в селі Кандулі. У місцевості Люкнов теж знайдено „вовчу" дитину й відвезено до міського шпиталю. „Виховані" вовками діти втрачають усі душевні диспозиції, притаманні нормальним дітям.

ПОМЕР 104-РІЧНИЙ УКРАЇНЕЦЬ

Цього року помер найстарший у Вінніпеґу чоловік, Іван Лозенко, який недавно відзначав свої 104-ті уродини. Покійний прибув до Канади з України в 1898 році і аж до сімдесятих років свого життя працював, а після того відійшов на пенсію. Останні роки свого життя провів у домі для старців. Він був батьком 21 дитини, з яких 13 ще живе. Крім синів і дочок він оставив 27 внуків і 14 правнуків. Він завсіди радив людям, що хто хоче довго жити, повинен важко працювати, не злоститись і нічим не журитися.

ПІЗНАЮТЬ НЕДУГИ З АНАЛІЗИ СЛІЗ

Шведська дослідниця д-р Оліве Еріксон відкрила незнану досі прикмету сліз, а саме, що вони можуть бути мірилом здоров'я або слабости. Вона відкрила перш, що в людей, які нездужають на неправильну переміну матерії, артретизм або ревматизм, заходить зміна в хемічному складі сліз. Ці хемічні зміни показуються вже в часі, коли немає ще ніяких інших познак названих недуг. Дослідна метода дуже проста: сльозову рідину піддають електрохемічним дослідам. Шведська дослідниця вірить, що „слізна діяґноза" в майбутньому приноситиме такі самі послуги для медицини, як тепер прослідження крови.

НЕБЕЗПЕЧНІ ГОДИННИКИ

Один англійський медичний журнал остерігає, щоб не кластися до ліжка з годинником, який має фосфоризуючі вказівки і числа годин. Навіть від такої невеличкої радіяції все таки є „малий генетичний риск", а небезпека збільшується, коли шкло є збите.

ОБРАНО МІСС АМЕРИКУ НА 1958 РІК

В конкурсі краси, що відбувся в Атлянтик Ситі, Н. Дж., королевою 1958 року із титулом „Міс Америка" обрано 20-річну Мерілін Ілейн ван Дербур із Денверу. Її „дружкою" стала Мерісн Анн МекНайт з Меннінґу.

Торгівля з СССР — загроза для ЗДА

Вашинґтон. — Конґресова Комісія для Поборювання Протиамериканської Діяльности подала звіт Конґресові, в якому стверджується, що навіть дуже обережна торгівля з СССР та його сателітами дає нову зброю потенціяльному ворогові цієї країни, а вкінці причиняється до знищення економіки ЗДА. Цей звіт оснований на зізнаннях трьох спеціялістів від закордонної торгівлі — голови Інституту Закордонної Торгівлі в Ню Йорку Джозефа Антоні Маркуса, д-ра Крістофера Еммета — журналіста і радіового коментатора та професора Американського університету в Вашинґтоні — д-ра Ніколаса де Ротфорта. Ці три фахівці заявили, що не має такого товару в цій країні, який не мав би „стратегічної вартости", бо СССР зможе з кожного товару посередньо скористати для воєнних цілей. Совєти не купують більшої скількости нових машин в цій країні, бо їм вистачить купити одну машину і пізніше продукувати її в своїй державі, бо комуністи не визнають права патенту. Маркус сказав: „Від самого початку СССР користувався торгівлею як зброєю, щоб пошкодити своїм некомуністичним противникам. Комуністи купують і продають, де тільки мають користь, а ця користь не лежить в грошах, але в тому, щоб вести підривну діяльність, просякати до економічного й політичного життя та викрадати економічні таємниці".

Англія боронить Тіта

Београд. — Англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд закінчивши свої відвідини в Юґославії, під час яких він відбув вичерпні розмови з Тітом, дав наприкінці мин. тижня інтерв'ю для закордонної преси, акредитованої в Юґославії, при чому висловив своє переконання, що Юґославія зможе зберегти свою повну суверенність. На запит одного з журналістів, щоб англійський міністер назвав бодай одну міжнародну проблему, щодо якої совєтська і юґославська закордонні політики різняться одна від одної, Ллойд не дав ясної відповіді. Він, мовляв, не є покликаний до визначування ані характеризування закордонної політики будь-якої чужої держави, але не вважає, щоб можна було „утотожнювати" закордонну політику Юґославії з політикою „іншої держави". Ллойд заявив, що його розмови з Тітом були „надзвичайно приязні' та велися з „повною щирістю". У цих розмовах — за твердженням Ллойда — обговорено загальні східньо - західні взаємини, включно з невдачею конференції розброєння, останні зміни на Кремлі, відносини на Середньому Сході й важливіші справи в решті країн Европи. Ллойд уже вернувся до Лондону, де потвердив свої позитивні враження з відвідин в Юґославії.

● Дорадник Забезпеченового Інституту д-р Луїс І. Дублін ствердив, що минулого року внаслідок різних нещасливих випадків згинуло в ЗДА 95,000 осіб і спричинено матеріяльних втрат на 11 більйонів долярів, тобто далеко більше, як коштувала ціла війна в Кореї. Якби люди були обережніші, ці втрати були б значно менші.

ПОДЯКА

З ВОЛІ ВСЕВИШНЬОГО
відійшли ненадійно від нас у вічність
НАШІ НАЙДОРОЖЧІ СИНИ

бл. п. ЄВГЕН ШУГАН
РОКІВ 16
і
бл. п. ОРЕСТ ПТАСЮК
РОКІВ 17,

згинувши трагічною смертю, дня 17-ґо серпня 1957 року на дорозі біля Елленвіл та оселі СУМА, стейту Ню Йорк. Цією дорогою складаємо найщирішу подяку Всечеснішим Отцям Василіянам о. П. Пащакові, директорові школи св. Юра і о. І. Лотоцькому, пароховї церкви св. Юра в Ню Йорку за відправлені Панахиди, а Впр. протоігуменові о. М. Когутові за співану Заупокійну Службу Божу і зворушливу прощальну проповідь та похоронні відправи на цвинтарі Кальварія.

За віддання послідної прислуги на похоронах наших найдорожчих Синів і за вияв пошани до наших родин, дякуємо сердечно нашим Рідним, Приятелям та Знайомим, які листовно, телефонічно, телеграфічно, чи особисто прибули до дому смутку та принесли перші слова розради, дали нам відчути, що ми не самітні у нашому смуткові та тяжкому горю.

Наша велика подяка належиться диригентові п. Льонькові Крушельницькому і всім членам хору „Думка" в Ню Йорку за відспівання Панахид, — усім Пластунам і Пластункам за почесні стійки при тілах Покійних, за зорганізоване відпровадження Покійних до церкви та за віддання над могилами свого останнього пластового салюту „СКОБ", — усім членам-товаришам Т-ва МУН-у, за винесення Покійних із похоронного заведення, до церкви і з церкви — та вкінці усім людям і товариствам, що зложили свої жертви на св. Служби Божі за упокій душ Покійних, а вінцями і квітами прикрасили наших незабутніх Синів.

Щиро дякуємо усім Тим, що мимо робочого дня, дали понад 50 своїх авт до диспозиції для перевезення похоронів на цвинтар Кальварію та похоронному заведенню п. Яреми за чесне і так взірцеве переведення похоронів.

Усьому суспільству наше щире Спасибіг.

Стефан і Евстахія ШУГАН — родичі;
МАРІЯ — сестра;
ЮРІЙ — брат;
Анна АНТОНЯК — бабця,
і РОДИНА

Іван і Стефанія ПТАСЮК — родичі;
ВОЛОДИМИР — брат;
ПЕТРО — дідо
і РОДИНА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Т-ва „Дністер", 361 Відділу в Ню Йорку відбудуться в суботу, 14-го вересня, о год. 8-ій веч., в домівці при Ave "A", I поверх. Тому що в літніх місяцях членських зборів не було, а на порядку зборів є багато важливих справ до вирішення, проситься членів численно прибути. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Варагура, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — 114 Відділ ім. св. Володимира, подає до відома, що місячні збори Відділу відбудуться, дня 22-го вересня 1957 р., о год. -:30 по пол., в залі при церкві св. Володимира при Cortez і Oakley. Проситься членів прибути численно і точно. — М. В. Нукольс-Ткачук, голова; В. Бережан, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Б-во св. арх. Михаїла, Відд. 142, повідомляє своїх членів, що третьо-квартальні збори відбудуться в суботу 14-го вересня 1957 року, о год. 8-ій веч., в залі УНДому в Елизабеті, Н. Дж. Просимо про численну участь. — М. Маркович, гол.; М. Маркович, секр.; Г. Бутинес, кас.

АСТОРІЯ, Л. Ай. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая, Відд. 5, відбудуться в суботу 14-го вересня, о год. 7-ій веч, в залі укр. кат. церкви Чесного Хреста — 37-09 — 31 Евеня. Просимо всіх членів і членкинь прийти на збори, бо є важливі справи до вирішення. Буде звіт Контр. Ком. Довгуючих членів просимо заплатити свій довг. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Варнич, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Т-во ім. М. Грушевського, Відд. 219, повідомляє, що збори відбудуться в суботу 14-го вересня 1957 р., о год. 7-ій веч. — Управа Т-ва.

ФИЛАДЕЛФІЯ — ФРАНКФОРД. — Дня 14-го вересня 1957 р., о год. 7:30 веч. — 2171 Wakeling St. в домі Амер. Укр. Горожан, Ліґа з Франкфорду, відбудуться піврічні збори Відд. 268 ім. Дм. Вітовського. Управа запрошує усіх членів взяти численну участь. Маємо багато справ до полагодження. — С. Струхманчук, гол.; Т. Боднарський, кас.; О. Варилка, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 325, відбудуться в суботу, 14-го вересня 1957 р., о год. 8-ій веч., в Укр. Народному Домі — 216 Grand St., Brooklyn, N. Y. Присутність усіх членів обов'язкова, бо є важливі справи до обговорення. Члени, які залягають з вкладками, можуть платити на зборах, або в бюрі секретаря Відділу — William Chupa 240 E. 6th St., NYC.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря", Відд. 69, відбудуться в суботу, 14-го вересня, о год. 8-ій веч., в залі св. Юрія, заля ч. 5, під ч. 33 Іст. 7-ма вул. Просимо всіх членів прийти. — М. Ликтей, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 371, відбудуться в п'ятницю, 13-го вересня 1957 р., в домівці Чорноморської Січі — при 506 S. 18th Ave., Newark, N. J. Прохається членів, які залягають з вкладками, вирівняти свої місячні вкладки на зборах відділу. — І. Оверко, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 18-ти мільйонового майна организації!

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО КЛЮСИК, довголітній член Т-ва „Українська Січ", Відд. 39, в Сиракюзах, Н. Й., помер нагло 22-го серпня 1957 р. на удар серця. Покійний народився в Коломиї, Україна. До ЗДА прибув у 1914 році, де зразу став брати участь у громадському житті. Був предсідником, секретарем і контрольором 39-го Відділу, основоположником та головою ОДВУ в Сиракюзах, членом і директором УНДому, членом УККА і старшим братом і контрольором уряду парохіяльного. Полишив у смутку синів Миколу і Иосифа та доньку Анну. Похорон відбувся 26-го серпня, з пох. заведення П. Мацка, до грекокат. церкви, а опісля на парохіяльний цвинтар, при участі Родини, Членів Т-ва та Приятелів. — В. Й. П!

Уряд Т-ва

ДМИТРО БЛАКІТА, довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 355 УНСоюзу в Ст. Джозеф, Мізурі, помер 24-го серпня 1957 р. Народився 1887 р., в селі Люблинець Новий, пов. Цісанів, Зах. Україна. Був добрим членом і щирим громадянином. Полишив у смутку сина Василя, доньку Катерину, трьох внуків і пасерба Стефана, Олексу. Похорон відбувся 28-го серпня, при участі Родини, Членів УНСоюзу і Знайомих, з пох. заведення, до католицької церкви св. Иосифа, а опісля на цвинтар Mount Olivet Cemetary. — В. Й. П!

Управа Т-ва

ТАРЗАН, ч. 3929. Прощавайте... Гальо!

— Дуже добре! — пробубонів переможений Генрі. — Але я не забуду!

Напруження враз зменшилося, коли Івенс вигукнув: Човен надпливає!

За кілька хвилин після того вони попрощалися, і Дон Івенс відплив на човні з своїм в'язнем. Але по їх відході нова постать поспішила до Тарзана.